

"העולם הזה", שבעון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136 • מען מברקי: "עולמפרס" • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רח' נביאביגדור • הפצה: "גר" בע"מ • גזופות: צינקוגרפיה "כפ"י" בע"מ • העורך הראשי אורי אבנרי • העורך: אורי אבנרי • תכנית: יופי שגון • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם פיטון • מח' המודעות: רפי זכרוני • המז"ל: העולם הזה בע"מ.

קיא קי

בכניסה המישרדי המערכת שלנו תלוי תצלום, שאנו עוברים על פניו כמה פעמים ביום. ובכל פעם נצטב לבנו מחדש. בתצלום נראה בחור צעיר, בעל פנים קורנות, כשמצלמה תלויה מכתפיו. זהו רמי הלפרין ז"ל.

רמי בא אלינו ישר משרותו הסדיר ב"צבא. רק לאחר מכן נודע לנו כי כבר בי ילדותו חלם להיות צלם במערכת העולם הזה, ואף התכוון לכך במשך שנים. לקראת תום שרותו הצבאי בא אלי, ומכיוון שאנו משתוקקים תמיד לצרף למערכת כיש"רונות צעירים רעננים, קיבלנו אותו לעבודה. הוא התחבב במהירות על כולנו. כל הכתבים שביקש לצרפו לחולית-הכיסוי שלהם. כי שבאו לעבודה שחיבה העזה או התמדה. זמן קצר לאחר מכן פרצה מלחמת יום-הכיפורים. לשווא המתין רמי לצו-גיוס. הצו לא בא — כי רמי נמצא במצב שכיך השמעות. הוא שוחרר מיחידתו וטרם צרף ליחידת-מילואים.

במשך יום-יומיים צילם רמי בתל-אביב את גיוס המילואים, ואז נמסר לו. באופן פרטינוני הגיע ליחידה שממנה שוחרר, ש"היתה מעורבת בקרבות הקשים ביותר ליד

לסטודנט המצטיין, יגאל שמיטוב. אביו של רמי נעדר מן הטכס. הוא נפטר כמה ימים לפני כן. הוא לא החלים מעולם מן ההלם של האסון שפקד את המישפחה. אנו, במערכת זו, מצדיעים בלבנו לרמי בכל פעם שאנו עוברים על פני תצלומי.

מוזה שבועיים מקרינה הטלוויזיה סידרה בשם "גראנט", שבמרכזה אין רצח ואלימות, אלא עבודה עיתונאית. גיבוריה אינם בלשים שקוחים או גנגסטרים אכזריים. אלא עורכים וכתבים של עיתון אמריקאי דמויני אך רגיל.

מאז שואלים אותי כל מכרי באיזו מידה נאמנה סידרה זו למציאות, ועד כמה היא משקפת את עבודת העיתונאי בארצנו. ו"כלל, מה דעתנו על הסידרה? אף שהסידרה היא, כמו כן, פשטנית ו"בידורית, כמו כימעט כל סידרה טלוויזיונית, היא מעוררת בכל זאת כמה מן ה"בעיות היסודיות של המיקצוע. בעיות אלה שוות בכל מקום שיש בו עיתונות חופשית. למשל: הניגוד המתמיד בין הצורך בדיק ובין הצורך במהירות. לאחרונה נודמן לעורכי שבועון זה כמה פעמים לעמוד בבית-המישפט ולנסות להסיביר את הבעיה הזאת לשופטים, הרחוקים מן ההווי העיתונאי. באופן אידיאלי לא יפרסם עיתון אחראי

דפוס. העיתון הוא מנגנון מורכב. הכפוף לצרכים טכניים רבים, וחומר שאינו מוגש בצורה הנכונה, כאילו מת. כפי שמראה הסידרה בצורה מוחשית, נמצא כל עיתונאי במירון מתמיד עם הזמן. העריצות של מועדה-ההגשה לדפוס שולטת בו ובכל מעשיו בכל עת. בסופו של דבר מושגת פשרה בין השאיפה לדיינות מושלמת ובין הצורך למסור את הידיעה לדפוס.

לפשרה זו יש הרבה מרכיבים — בין השאר האינטואיציה של הכתב ושל העורך, ושקול-הדעת של העיתונאי המנוסה. בכל עיתון בעולם, הדיוק הוא אוטומלי, לא מכסימלי, ואין כל אפשרות למנוע לחלוטין טעויות ושגיאות. השאיפה צריכה להיות למנוע טעויות ככל האפשר.

בפרק שהוקרן בשבוע שעבר בסידרה אירעו לעיתון שתי תקלות. פעם פורסם השטבר לאחר מכן שהיה זה ניחוש כוזב. בפעם השניה פורסם שמפקד-המישטרה מת באאונה, בעוד שהוא רק נפצע. בשני הי"מיקאים לא נגרם נזק לשאיפה. בחיים, להבדיל מן הטלוויזיה, קורות שגיאות הפוגעות באזרחים. במיקרה כזה, עיתון הגון מתנצל ודואג לתקן את ה"צבילים בצורה נאותה ובוולטת. אך לא פעם מנצלים אורחים שגיאות כזאת, שנעשתה בתום-לב, כדי לסחוט כסף מן העיתון. ש"פט בנון מבין זאת, ולא יתן את ידו לסח"טו. אך לא פעם קורה שהשופט עצמו אינו מבין את עבודת העיתונאי, ונותן פורקן לעצמו על-ידי חיוב העיתון בפ"צוים ובקנסות שאין להם כל הצדקה. אולי תעורר סידרה זו להבהיר גם ל"שופטים אלה את הבעיות שהעיתונאי מת"מודד עימן מדי יום.

המינהל החוזרת בסידרה היא המושג העיתונאי המקודש, "סקופ" (מתחרו, פחות וא יותר, עם החוב).

רמי הלפרין ז"ל
— בחווה הסינית

ה"סקופ" היא ידיעה בילעדית, בעלת חשיבות ועניין, והיא משאת-נפשו של העיתונאי ועיתונו.

הסידרה מראה כיצד כל כתב (וכתבת) רודף אחרי הסקופ, ומוכן כימעט להיהרג כדי להקדים את מתחריו בכמה דקות. השאיפה לסקופ קיימת אצל כל עיתונאי בשדה, הראוי לשמו. במערכת זו היא ש"לטת בדיק כמו באותו עיתון שבטלוויזיה. אצלנו הבעיה היא קשה עוד יותר. אין אנו מתחרים בשבועון אחר, כי אין בארץ שבועון-חדשות שני. אנו מתחרים בעיתור גים היומיים. ברדיו ובטלוויזיה. פירוש הדבר שאם נודע לנו סקופ עצום כיום הרביעי בבוקר (וזה קורה), לשיברון עליו פעמים רבות) אנו נאלצים, "לשבת" עליו במשך כימעט שבוע שלם. כשאנחנו פו"ת חיים כמה פעמים ביום את העיתון ואת המקלט מתוך חשש שהנהנה התפרוץ הסקופ שלנו.

בכל גליון של העולם הזה יש עשרות סקופים, אך רק לעיתים רחוקות מאד אנו מעניקים לגילוי שלנו את התווית "רשמית של "סקופ", באמצעות הכוכב ה"מיוחד המודפס בראש העמוד. אנו עושים זאת רק כאשר אנו רוצים להדגיש כי זהו

ידיעה בילעדית לחלוטין. שאין דומה לה בשום עיתון אחר, ושיש לה חשיבות רבה. לפעמים עוברים חודשים מבלי שאנחנו משתמשים בכוכב זה. בשבועות האחרונים השתמשנו בו פעמיים. בזה אחר זה — פעם כאשר פירסמנו את השיחה על גרל אל"על, שהתקיימה במיסעדת טריאנה, ו"פעם כאשר מסרנו. בשבוע שעבר, את ה"דו"ח הרפואי המלא, המוסמך והמפורט על מצב-בריאותה האמיתי של גולדה מאיר.

יכול אתה לשאול: מה, בעצם, חשיב בותו של הסקופ? מדוע ממלאה שאיפה זו תפקיד כה גדול בעבודתו של העיתונאי? האם אין זו שאיפה בלדותית במיקצת? התשובה היא שאיפה זו דרוש כדי ש"העיתונאי ימלא את תפקידו, שהוא חיוני לתפקודה של החברה הדמוקרטית. השאיפה הנעלה ביותר של הרופא היא להציל חיי אדם. שאיפת הקצין היא לנצח בקרב. מבלי לאבד אבירות. שאיפת המורה היא שאיפת תלמידים בעל-ידיעה. לכל מיק"צוע חשיבות משלו. הנובעת מן המהות ו"האתיקה של המיקצוע המסויים. השאיפה לסקופ מבטאת את האתיקה של המיקצוע העיתונאי. תפקיד העיתונאי הוא למסור לציבור מידע — את מירב המידע על מירב המאורעות. זרם מתמיד של מידע חיוני לפעולתו של האדם המודרני כפרט, כאורח, ככוחר, כאיש-מיקצוע.

השאיפה לסקופ מדרבנת את העיתונאי למלא את שליחותו זו. אם הוא בחור (או בחורה) בעל יוזמה ותושיה, אינטואיציה ושיקול-דעת, הוא יכול להרוויח הרבה יותר כסף במיקצוע אחר. הוא יכול להשיג כבוד ומעמד חברתי בכחות מאמץ בדרכים אחרות. אם הוא נשאר עיתונאי למרות כל הפיתויים האלה, ואם הוא נשאר נלהב ו"דרוך אחרי שנים ארוכות של עבודה במיק"צוע, הרי זה תודות למיתוס של הסקופ.

עיתונאי אמיתי — כלומר, אדם שהערי תגות היא בדמו, 24 שעות ביממה ושיבועה ימים בשבוע — מפיץ סיפוק עילאי ברבע שיש בעידן סקופ. שהם פרס, שהם כיבוד לדי ישתו בעיניו הרוגשה זו, שהם השיג יא עה בילעדית לגמרי, חשובה ומעניינת. גם אם אף אדם אחד לא יידע על כך, מילבד העורך שלו.

דומה שהסידרה הטלוויזיונית מצליחה להעביר את המסר הזה, ומשום כך היא ממלאה תפקיד חיוני.

ישוב אתה יכול לשאול: למה, ב"צעם? למה היה זה חשוב לפרסם מילולית את תוכנה של שיחה חשאית בין שר"האוצר ובין יו"ר מועצת-המנהלים של אל"על? ומדוע היה זה חשוב לספר על מצב בריאותה של גולדה מאיר?

אנחנו צריכים לחשוב פעמיים בבואנו להסביר לך את הנימוקים לכך — כי לנו הם מובנים מאליהם, ואיננו רגילים לחשוב על כך כלל.

גילוי השיחה החשאית (ובאחד הימים נוכל לספר לך את הסיפור הפנטסטי כיצד השגנו אותו) חשוב, מפני שהוא נוגע ל"חברה לאומית חשובה ביותר, ולפרנסתם של אלפי עובדים. הפירסום גרם לתגובת"שרשרת. הוא העמיד את החברה על ראשה. הוא גרם לתהליכים רבים במישורים שונים. בחברה הדמוקרטית, האורח צריך לדעת מה קורה בחברת-עמך השייכת לו. חוץ משני בעלי-החברת, לא היה אדם שלא בירר את העולם הזה על סקופ זה.

מצב בריאותה של מנהיגה לאומית, גם כשאינה עיד בתפקיד רשמי, הוא נושא חשוב, שכל אזרח ראוי וחיוב לדעת אותו. עיקרון זה נקבל מוזמן בארצות האנגלו-סאכסיות, והוא חדר גם ארצה, תודות ל"העולם הזה, שדגל בו מאז קמה מערכת זו. גם כשאינה בתפקיד, יש לגולדה מאיר השפעה רבה על מילגתה. ובמילא גם על המאורעות. מזה כמה שבועות פעלה "במחתרת" חרושת-שמועות. פעם אף ה"דעקו כל כליה-התיקשורת בעולם, וצוותות" הטלוויזיה נצטאו על בית-החולים, אחרי שפשטה שמועה חסרת-שחר. תפקידו של עיתון אחראי למסור על כך מידע אחראי.

באחד הימים נספר לך איך השגנו את המידע המוסמך.

תמי